

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai, tudományos tartalmu lap és a „Jogász-egylet” közlönye.

Szerkesztői szállítás:

Szentmiklós-utca, Teleki-könyvtár-épület, hová a lap szel-
lemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek
és reklamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr.; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler
(Neu-Markt 11. sz.).

Megjelenik, e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Előfizetési fölhívás

„SZÉKELY HIRLAP”

politikai, tudományos tartalmu lap

és a

JOGÁSZEGYLET KÖZLÖNYÉRE.

Lapunk hetenként kétszer egész
nagy íven fog megjelenni. Előfizetési ára:
évnegyedre 2 frt, félévre 4 frt.

Az előfizetési pénzek lapunk kiadóhivatalába,
Wittich József könyvkereskedésébe küldendők, hol
a pontos kiszolgáltatásról gondoskodva van.

Azon t. gyűjtők, kik tiz előfizetőt gyűj-
tenek, egy tisztelet példányról rendelkezhetnek.

Wittich J. könyvkereskedése,
kiadó.

Horváth Gáspár,
f. szerkesztő.

Maros-Vásárhely, jan. 24.

(y) Ideje már, hogy reform kérdéseink, tár-
sadmái és államrendezési alkotásaink felett a
sajtó tartozkodás nélkül teljesen szabadon nyilat-
kozzék, és nyilatkozzék függetlenséggel még ak-
kor is, ha nyilatkozatai a népszerűség licitáció-
jára nem épen alkalmasok is, de azon meggyő-
ződésnek, mely nemzeti haladásunk és Magyar-
ország jövője biztosításának eszközeire nézve ke-
lünkben kifejlődött ép kifejezést adnak. Senki
sem kételkedhetik azon, hogy különböző nézetek
mellett is ugyanazon célra törekszünk s az esz-
közök megválasztásában meghasonlásunk mellett
is ugyanazon egy érzelem, a hazafiság vezérel.
Igaznak azt szoktuk nevezni, helyesnek azt szok-
tuk legalább időszerint tartani rendesen, mit a
többség annak elismer. Azonban épen nem ál-
lítjuk, hogy a többség nem tévedhetne sok
esetben s a tapasztalás ne bizonyíthatná nem
igaz és helyesnek későbbre azt, a mit ma annak
tartottunk. Többség és kisebbség, egyesek és töb-
bek egyaránt tévedhetnek valamедdig emberekről
beszélünk, mint a kik egyikének sem adatott a
csalhatatlanság. Minél szabadabban, minél inkább
tartozkodás és tegyük hozzá szenvedélyesség és
gyanusítás nélkül vitattatnak meg azonban az
egyes, mindnyájunkat közösön érdeklő kérdések,
minden bizonynyal annyival kevésbé leszünk ki-
téve tévedéseknek, meggyőződéseink pedig annyi-
val inkább simulhatnak össze ugyanazon tárgyra
nézve. A tévedések lehetősége alól sem kormány,
sem parlamenti többség kivéve nincsen; vannak
azonban dolgok, melyekre nézve tévedni kevés-
bé lehet. Ezek amaz örök törvények, melyek nem
csak a kül természet, hanem az emberiség élet-
processussában, nemcsak a fű növéseben, hanem
a társadalmak fejlődésében is egyaránt felismer-
hetők, s ha egyszer felismertük, azokra nézve
tévedni nem lehet.

Egy közös talajunkról pl. a többség azt ál-
lítja ugyan, hogy abban biztoson lehet plántálni,
mert egy is, meg más is diszlenni, gyümölcsöt
fog hozni benne gazdagon: kevesebbeknek nem
tetszik a talaj s azt követelik dobjuk el azt, cse-
reljük fel mással. Lehető volna-e a csere vagy

sem, nem akarjuk vitatni — elég annyi, hogy a
többség most egyszer nem akar megválni tala-
jától, azért bé akarja azt ültetni, meg akar ten-
ni mindent felvirágoztatására s midőn azt tűzi
ki kérdésül mit és miként kellene e közös cél-
nak elérésére leghasznosabban tennie, a keveseb-
lek váltig a talaj roszaságát, nem tetszését vi-
tatják s akadályozzák a többiket, hogy bármit is
ültessenek bele, akadályozzák, hogy megmiveljék
azt. Ki kételkednék rajta, hogy a miveletlenül,
beplántálatlanul hagyott talaj bizony nem fogja
meghozni a várt termésnek áldásait, s hogy vadul
tovább. Az meglehet, hogy ama többek a kérdé-
ses talaj tulbecsülésében tévedhettek is, de arra
nézve, hogy a kevesebbek, midőn annak felhasz-
nálását úgy is, a mint van, megakadályozták,
rosszszul cselekedtek, tévedni nem lehet, mert a
természet örök törvénye az, hogy a fejlődés meg-
akad, mihelyt feltételeit elvonták tőle. Így va-
gyunk mi államjogi alapjainkal s belreform kér-
déseinkel. Az első le vannak téve s az ország
képviselőinek többsége a kiegyezési törvényt he-
lyesnek, az adott viszonyok között lehető legjobb-
nak tartja és ezen alapokon tovább akarja fejteni
országos létünket, ellenzékünk pedig a reformok
egyes kérdéseinél mindig csak arra tér vissza,
hogy a kiegyezési törvény rossz, az nem fog üd-
vőt hozni a nemzetre, nem biztosítja haladásun-
kat, fejlődésünket. S ha a dolog mindig csak
így megyen, elvégre igaza is lesz az ellenzéknek,
hogy a kiegyezési törvény semmi áldást nem ter-
mett számunkra, mert hiszen a szükséges refor-
moknak létesítése nélkül csakugyan nem terem-
het; de ezen igazával szemben az is kétségtelen,
hogy a felelősség legnagyobb részben csak ötöt
érheti s elvégre nehezen fogja demonstrálni,
hogy hazafi kötelességét komolyan teljesítette. Ki
a fejlődés multhatlan feltételeit nem akarja, az
nem is segíti elő haladásunkat; kik éveken ke-
resztül hurezolják a legsürgősb reform s legszük-
sésebb belrendezési kérdések megoldását, s
minden egyes lépést a népszerűtlenítés szóáram-
latával iszapolnak be, minden egyes institutió-
nál az államalap kárhoztatásával korbácsolják fel a
nép nyugalma, kételyeket támasztanak a bizony-
talanságtól elkínzott lelkében, nem tettek jó szol-
gálatot a hazának, bármennyire hitték is azt. —
Ezen kételkedni, erre nézve tévedni nem lehet.
Nem lehetne elégszer ismételnünk, hogy igazság-
szolgáltatásunk legnagyobb részben rendezetlen
állapotban, közigazgatásunk az önkormányzat és
bueaucratismus egymással küzdő és egyaránt te-
hetetlen nyomorgásain tengődik. Az ezelőtt 22
évvel megszüntetett urbéri viszonyok hálójából
a helyett, hogy kibontakoznánk, napról napra
szövevényesebbé váló tömkelegbe vonulunk, és
nem lehet a megalkotott törvényeket foganatosít-
ni, nem lehet a beterjesztett törvényjavaslatokat
tárgyalni mert az ellenzék interpellációk özö-
vel borítja el a kormányt, az elnevezésekben ke-
resi a nemzetnek üdvét, a helyett, hogy a leg-
halaszthatlanabb kérdések megoldását előbbre se-
gítné. Az ellenzék férfainak is be kell pedig lát-
niok, hogy ma az országban mindenki csak egy
napról a másra él, be kell látniok, hogy a bi-

zonytalanságnak ezen állapota a társadmái fej-
lődésre, a nemzeti élet megszilárdítására az or-
szág anyagi és szellemi erejének kifejtésére leg-
kevésbé sem alkalmas. A közözügyi törvényvel
annyit legalább elértünk, hogy tudjuk, hogy mi-
ként vagyunk Magyarország; de legsürgősb és
halaszthatlanabb reformjaink kifejleszthetőségének
akadályozása folytán csak azt fogjuk megtanul-
hatni, hogy miképp szününk meglenni virágzó
és fejlődésre képes Magyarország. Három száza-
don keresztül, ha ki nem fejthetők a nemzeti
erőt, legalább vigasztalt azon kinos öntudat, hogy
akadályai nagyobbára rajtunk kívül valának —
most ha elvesztjük a drága szép időt, még e
sem maradand megnyugtatótásunkra.

Mi tiszteljük az ellenzékét a parlamentben
s őszintén valljuk azon elvet, hogy ha nem vol-
na, alkotnunk kellene, de midőn országgyűlésünk
ezen ülészakán is megújulni látjuk azt a meddő
tusát nem lényeg, hanem formákért megint, mi-
dőn látjuk, hogy a népszerűsége licitálás fog-
lalta el újra azon tért, hol a haza minden egyes
emberének ettől is egészen függetlenül kellene
állani ott, és látjuk e mellett egész halmazát a
javaslatba hozott és nem hozott, de halaszthatat-
lan teendőknek, és körülettünk, a főváros fényes
utcaín talán nem észlelhető, annyi nyomora tár-
sadmái létünk rendezetlenségének beláthatatlan
körben elterül, lehetetlen fel nem jajdulnunk:
adál uram esőt, de nincs köszönet benne.

Ám lépjen az ellenzék a cselekvés küzdte-
rére, nyissa fel maga előtt a haladhatását elzáró
sorompokat s akkor, akkor lehetünk bár eltérő
véleményben, tisztelettel fogunk szembenézni vele
— valamедdig ezt nem teszi, csak haladásunk
akadályaira ismerünk benne, magasztalja bérmeny-
nyire nemzeti nagyságunkat, becsülje bármilyen
magasra, szebbnél szebb phrasisokban a nemzet-
nek szerinte mérhetlen erőit.

Lehet, hogy képviselőházunk többsége so-
kakban téved, de mi abban, hogy az ellenzék,
ha eddigi magatartását tovább is folytatja, a tör-
vényhozás annyira szükséges tevékeységét, a foly-
tonosan ismételt meddő csatározásokkal zsibbaszt-
ja el, kétségbe nem vont hazafisága mellett sem
teszen hasznót a hazának — bizonyára egy csep-
pet sem tévedünk.

Tanulmányok törvénykezési rendszerünk mezején.

IV.

Sommás eljárásunk lényege.
(Folytatás.)

A bírónak a sommás tárgyalásnál teendőit perrend-
tartásunk 117. §-a következő momentumokban állítja fel:
az ügy felvétele;
a tényállás tisztába hozatala;
a kinyomozott tényállásnak jegyzőkönyvbe foglalása.
Elemizzük mind ezeket.
Az ügy felvétele képezi tehát a tárgyalásnak
megnyitását, mely sajátképp a keresetnek alapos tájékozá-
sából és alperesseli közléséből áll. Ez — ha a bíró a szó-
val elébe vezetett kereset jegyzőkönyvre vételénél, a már
ismertetett módon és elvek szerint járt el, — nagyon is
könnyű, mert maga már teljesen tisztában áll az ügy
elhatározó kérdéseivel és körülményeivel; másképp áll azon-
ban a dolog ha a kereset írásban alakszerűleg adatott
elébe; s mi gyakran megtörténik, hiányosan. Ez esetben

nem szabad a bírónak, egy bár alakszerűleg, de hiányosan és lényeges momentumában kifejtetlenül elébe adott keresetlevélre támaszkodnia hanem mindenképp előtti ki kell azt egészíteni és fejtenie épen azon módon, mint, a hogy azt panasz felvételére vonatkozólag előadtuk. A törvény azt rendeli, hogy a perfelvételnél a kereset maga a bíró szóval adja alperesnek elő. Ezen előadásnak mulhatlanul olyan kell lenni, hogy abból az alperes ne csak azt, hogy mi követeltetik tőle. hanem azt is, hogy mi alapon, mely tényekre és bizonyokra támaszkodva követeltetik valami világosan és teljesen megérthesse. A bíró ezt csak akkor eszközölheti, midőn az említett momentumokra vonatkozó kérdésekkel maga teljesen tisztába jött. Ha hiányos, hézagos a per felvétel, ezen hiányok az egész tárgyaláson fognak keresztül vonulni s csak épen eseményes dolog leendő, ha az netalán annyira kifejtetheti magát, hogy egy békvetkező bírói ítéletnek még is alapjául szolgálhatand.

A törvény azt rendeli tovább, hogy a bíró a felek közt a kiegyeztetést kísérelje meg. Ezt a siker valamely reményével viszont csak akkor és úgy teheti, ha valamelyre maga tisztába jött a tény állással, épen annyira ártérthetővé tette azt a felekre nézve. Önként következik annál fogva, hogy mielőtt az egyeztetést megkísértené, ki kell hallgatnia magát az alperest is, különben mindaddig még csak egyoldalú információval bírva, egy az igazságot legalább megközelítő kiegyezésre a feleket nem vezérelheti, másra vezérelnie pedig nem szabad, — mert nézetem szerint a bírónak hivatásából kifolyólag nem szabad és nem lehet oly egységnek létrejöttét szorgalmaznia a felek között, mely netalán csak a bírói tekintélyre támaszkodva nem egyszersmind azoknak meggyőződésén és abból befolyó megnyugvásán alapuljon. Csak ezen az uton lehet elhárítani azt, hogy a felek oly egységekre ne lépjenek bíróságok előtt, melyekre nézve magokat később károsan csalódottaknak találják, mi az igazság kiszolgáltatásbani megnyugvára nézve nem kevésbé gyakorol kártékony hatást, mint egy szembevetőben részrehajló ítélet; — sőt menyiben, ezt még felebbvitel útján orvosolni, — azt pedig vagy éppen nem, vagy csak is egy szerfelett nehéz és mindig kétes kimenetelű perrel lehet, még sokkal elkeserítőbb — már pedig a tényállással megelőzőleg tisztába nem jövő bíró ezen tévedésbe akár hányszor beleeshet és belevezetheti a feleket legkisebb roszakarat vagy részrehajlás nélkül is.

Második lényeges momentum a tárgyalásnak — ha az egyeztetés megkísérelése sikertelen maradt — a tényállás tisztába hoztala. Itt ugyan azon elvek szerint szükséges a bírónak eljárnia, melyeket a panasz felvételére nézve kifejtettünk: a tények és bizonyítékok helyes tájékozása mindkét fél részére minden azokra vonatkozó körülményekkel — és a törvény világosan utasítja a bírót a nyomozási eljárásra e tekintetben, mert „a kinyomozott tényállást” rendeli jegyzőkönyvbe foglaltatni. Ezen nyomozásnak kiindulási pontja minden esetre a panasz, de mielőtt az alperes kifogásait és a védelmére szolgálható ténykörülményeket előadta ezekre épen úgy ki kell terjesztetnie.

A bírónak ezen nyomozási tevékenységéből foly már

egy igen nevezetes tulajdona a perrendtartásunk szerinti sommás tárgyalásnak s ez abban áll, hogy sommás tárgyalásunknál az arra megjelent feleknek; a tényállás tisztába hozatalára nézve mulasztásai nem lehetnek; minden hiány, minden hézag a bíró mulasztása, miből önként következik, hogy a sommás per bírója ítéletében ilyes mulasztásokra helyesen nem hivatkozhatik.

A bírónak nem lehet tehát megnyugodnia azon ha az alperes a felperes által panaszja alapjául felsorolt tények és azok támogatására felhozott bizonyítékok valamelyikére semmi nyilatkozatot nem tett. A prt. 159. §-án alapuló halgatólagoz beismerés sommás eljárásban, nézetem szerint csak is makacsság esetében alkalmazható. A bírónak teendője tehát alperest, a felperes által felsorolt minden egyes tényekre, bizonyítékokra és azok körülményeire nézve kikérdezni, a törvény értelmében annyi kérdést intéznt hozzá, mennyi szükséges arra, hogy az említett felek teljesen határozott nyilatkozatot nyerhessen tőle. Ugyan ezt kell tennie az alperes által, védelmére vonatkozólag és azokkal szemben netalán a felperes által felhozandó új tények és bizonyítékokra nézve.

A tények valamint a bizonyítékokra nézve is igen gyakran lényeges az azokra vonatkozó körülményeknek is tisztába hozatala, pl. ha felperes azt állította, hogy alperesnek 100 frtot adott kölcsön, mielőtt alperes tagadja e tényt szükségessé válik az időnek, melyben — és a további körülményeknek, melyek között történt kifejtése válik. — Egyik fél kifogást teszen a másik fél által felajánlott tanuk ellen, mert azok a bizonyító féllel rokonsági viszonyban állanak, vagy érdekelték a per kimenetelére nézve; a bíró nem hagyhatja ezen kifogást kifejtetlenül: minő vonalon és mely fokozatbani rokonságra támasztja az illető kifogását, minő viszonyokból kifolyólag tekintethetik a tanu érdekeltnek stb. Vagy az ügyfeleknek egyike visszaútasíthatlanul kínálta meg valamely ténykörülmény bebizonyítása végett a másikat a nélkül, hogy kifejtette volna, miért nem ajánlkozhatik visszautasítás esetén maga is az esküre, a bíró itt sem mulaszthatja el az akadályozó körülmény kiderítését sat. sat. Mind ezekre a mennyire szükségesnek látszik, kérdéseket kell intézni a felekhez s azokkal oda vezetni őket, hogy minden lényeges körülményre, határozott nyilatkozatot adjanak. Így és csak is magát hozhatja a bíró így azon állásba, hogy a tárgyalás befejeztével gyorsan, alapos és helyes ítéletet mondhatson ki.

Ezen eljárásában két esetben lehet a bíró zavarva. A felek vagy magok személyesen jelennek meg előtte vagy mással s jelesen ügyvédekkel képviseltetik magokat.

Első esetben makacs fél megtagadhatja a határozott feleletet a bíró által hozzá intézett kérdésre. Ez esetben nem marad egyéb hátra, mint figyelmeztetni az illetőt makacssága törvényszerű következményére s ezt a jegyzőkönyvbe röviden láthatóvá tenni a határozott felelet nélkül hagyott kérdéssel együtt. Ennyi pedig mulhatlanul szükséges, különben a tárgyalás hiányos és a felsőbb bíró által feloldandó marad, mi a sommás eljárás céljával ellenkezőleg akadályoztatja az igazság kiszolgáltatásnak az által eszközöndett gyorsaságát. Ha a felek fi-

gyelmeztetés után is makacson visszatartják magokat tiszta és határozott nyilatkozatok adásától, nem marad egyéb hátra, mint ellenők az illető kérdésekre vonatkozólag makacssági ítéletet hozni.

Ha más meghatalmazottak vagy ügyvédek képviselik a feleket — mitől őket elzárni nem lehet — ezek vagy vannak köllőleg informálva az egyes kérdésekre nézve, vagy nincsenek. A bírónak fel kell tennie, hogy a fél, ki személyesen meg nem jelent, maga helyett küldött képviselőjét köllőleg informálta, annál fogva ezektől ugyanezt kell követelnie, mint magoktól a személyesen megjelent felektől követelne, következésképp a tárgyalással épen egy bánik el, mint ha a felek magok lennének személyesen jelen. Azonban jöhetnek elő igen gyakran esetek, melyekben a bíró belátja, miszerint a törvény azon kívánalmának, hogy a tényállást tisztába hozza épen azért nem tehet eleget, mert a felek képviselői köllőleg informálva nincsenek. Ezen esetben az igazság kiszolgáltatás céljával és különösen sommás eljárásunk azon irányával, mely szerint a bírónak minden lehető el kell követnie arra, hogy a törvényes igazat tisztára derítse, bajosan volna megegyeztethető a feleknek ugyszólva makacsságon elmarasztása, nem marad tehát egyéb, mint elnapolni a tárgyalást s a felek képviselőit az egyes tények feletti teljes értesülés megszerzésére utasítani, sőt ha a tényállás kitisztázását csak is azon uton remélheti, élhet a prt. 83. §-án alapuló azon jogával, hogy az ügyfeleknek bármelyikét személyes megjelenésre idézze. És a bírónak ezen jogával élnie kell nézetem szerint mindazon esetekben is, melyekben egyik vagy másik félnek képviselője határozatlan nyilatkozatokat feltűnőleg csak azért teszen, hogy a tényállást homályossá, bonyolultá s a bíróra nézve az alapos ítélethozást lehetlenné vagy legalább kétséssé tegye.

(Folytatása következik.)

Illetékesség a sommás eljárásra utasított ügyekben és magára az eljárásra nézve.

A „Székely Hírlap” idei három első számában Gyarmathy Sámuel k. t. bíró úrtól egy tanulmány jelent meg törvénykezési rendszerünk mezejéről, mely tanulmánynak fennebbi címet viselő III. cikkében cikkíró ur a prt. 92. §-ból kiindulva azon következtetéshez jut, hogy „a rendes törvényszékek a feleknek kölcsönös egyezése folytán határozhatnak a 92. §-ban elősorolt ügyekben, de soha sem sommás, hanem csak is rendes eljárás folytán.”

Szerény felfogásom szerint: cikkíró ur e nézete nem törvényszerű, s pedig azon okból, mert a törvényszékek hatásköre oly ügyekre, melyek az egyes bíróságok elé tartoznak, a törvényben határozottan megjelölt eseten kívül, terjed ki, a mint ezt a prt. II. fejezetének, mely a bírói hatásköréről szól, 17. §-a világosan meghatározza.

Cikkíró ur nézetéhez következetesen cikkke elején és másutt is azt mondja, hogy „a 93. § felsorolja mind

TÁRCZA.

Zoologiai tanulmány.

Az állatok lelki tehetségéről.

(Németből.)

I. Az elefánt és kutyánál.

(Folytatás.)

Smith Hamilton ezredes mondja, hogy az indus spahik oly fajtából tartanak kutyákat, melyek minden oly jövevényt, mely urokat tisztáltnak tehetné közeledése által, eltávolítanak. Mivel mindenik kénytelen önmagának szakácsa lenni, és csak saját külön edényeit használhatja, s már csak az is beférőztetheti őket, ha egy tisztátalan nak csupán árnya is átvonul az evő vagy ivó edényeken: tehát a kutyák be vannak tanítva, hogy főleg a keselyűt elűzzék, mely alkalommal nagy ovatossággal vigyáznak, nehogy árnyuk érintse az edényeket. Itt ugyan ónámítás van a dologban, de mégis világosan bizonyítja e jelénét, hogy a kutyák mennyire betaníthatók. Blaze pedig azt beszéli, hogy egyszer egy francia földmives egy kutyát adott volt vezetőül melléje. A tulajdonos fejébe verte az állatnak hogy vezesd ezen embert ez s ez házhoz, de magad ne menj be, hanem töstént fordulj vissza. — Emezt utolsó tilalom arra vonatkozott, hogy azon haznál a kutyának több társai voltak, melyekkel feszült viszonyban állt, úgy hogy azon helyen a két ellenfél közt mindig ézivadás szokott volt kifejlődni. Mivel a kutya pontosan teljesíté megbízatását, e hitelre méltó adat azt bizonyítja hogy az állat még a hely nevét (t. i. a kijelölt házat) is megérté és hogy urának hangja és intéseiből a többi kitalálta. De mivel a dolgok átértése benső mozzanat s tehát bizonytalan marad a vizsgáló előtt, épen azért gyakran félreértések is fordulnak elő. Nehány év előtt nagy izgatottságot szült Párisban a következő szomorú eset. St. Cloudban egy újfundlandi kutya volt lánczra kötve egy háznál. Nagy forróság lévén, a házi szolgáló úgy hitte, hogy a kutyának kedves frissítővel szolgál, midőn egy hideg vízzel telt edényt ráírított. A kutya szeliden túrte s e miatt többször ismétlődött a frissítő; de ő meggyalázó csinynek képzelte magában a leöntést, és egyszer elszabadulván mielőtt megpillantá a szolgálót, rárohant, s míg meg nem ölte, atól elválasztani sem lehetett. — Valamint azon kutyák melyek mindig csinosan öltözött egyéneket látnak maguk körül, a koldusokat s más szegényes külsőjű egyéneket mindig megtámadják, úgy a szegényes kutyái mindig ellenséges indulatot tanusítanak a lovagló, vagy uri kocsiából kiszálló egyének iránt. De néha oly jeleket láthatunk a kutyák-

nál, melyek azt bizonyítják, hogy azoknál a tulajdon fogalma sem hiányzik. Csak a macskának tulajdona a nyalakodás, de a kutyának nem; s ha néha fordul is elő hasonló eset a kutyáknál, ő a lopást nem oly nyíltan és szenvedélytel követi el, mint a macska, hanem érezvén annak tilos voltát, miúdig fark lesütve oszon ki a konyhából az ellopott csonttal. Egyébíránt vannak kutyák, melyek soha még szükségéből sem követnek el tolvajtságot. Watson beszéli pl. — ki után mindezen adatokat közöljük — hogy egyszer egy kutya vigyázatlanságból egész napig volt bezárva az éléskamrába, mely hus és vajjal tele volt. A szakácsné nagyon megijedett, midőn nagy későre észrevette mulasztását, de a kutya egyetlen morszához sem nyult, ámbár kibocsáttatása után kíváncsian fogyasztá el az elébetett eleséget. Egy Dartmonthi lakóssal történt, hogy séta alkalmával fehérnemű szárító hely mellett ment el. Kutyája ott egy ing előtt gondolataiba merülve állott meg; hirtelen megragadá azt, és urához hurredta, ki abban saját ingét ismerte fel. A kutya természetesen csak szaglása által ismerte fel az inget, de az a fő dolog, hogy épen a tulajdonosnak kívánta azt visszadni.

A régi görögök mondják festőikről, miszerint azok akülonféle gyümölcsöket oly természetihven utánózták, hogy a madarak csipkedték azokat. Az igazat megvallva e közleményt csak abeisták számára való olvasmánynak tartanók, ha Watson a kutyákról is nem közölne hasonló eseteket. Volt ugyanis dr. Walsh Eduárdnak egy Quail nevű kutyája, melyet ő épen a közben lepett meg, midőn az a mellékszobában örömteljesen ugatva távollevő anyjának képét nyalta. Mondják továbbá, hogy Knight nevű festőnek, — ki az 1862-ki nemzetközi kiállításon két fiat ábrázoló festménye által oly méltó feltűnést okozott, — volt egy fűrészebe, mely gyakran ült ezen olajfestvény előtt, vagy minden kigondolható módon azon fáradozott, hogy felismert játszóársait valamiként életre hívja; úgy hogy tartani lehetett tőle, miszerint megkárosítja a képet nagy ugrándozásai által, melyeket annak felérése végett tett.

A „Lancet” nevű folyóirat szerkesztője csaknem hihetetlen dolgokat közöl egy Léonard nevű gazdag francia két kutyájáról, melyeket ő saját gyönyörködtetésére taníttatott be és szivességből másoknak is megmutatá azok művészi eszelekvényeit. Phylax és Brac urak — így hívták a kutyá urakat — pontosan teljesítették uraik parancsát, és a végén Léonard ur Brac urral az asztal mellett egy domino partiet játszott, de mindig csak 6 kővel. Brac ur egy kettős követ talált, kitette és hibátlanul játszott mind végig. Később az említett lap szerkesztőjével kezdett egy játszmat, ki, hogy a kutyát tévedésbe hozza, többek közt egy oda nem illő követ tett ki. Brac ur előbb merőn nézett ellenfelére, azután egyet

morrogott, és mintén látta, hogy nem értik mit akar, félre lökte a hamis követ. Miután azonban nehéz a közeputat megtartani a könnyenhiúság és kétkedés közt, mindenikünk hajlandó ez esetet csak azután elhinni, miután annak önmaga is szemtanuja volt. Épen azért végül felemlitünk egy oly tényt, mely a francia académiának évkönyvébe is fölvetetett, mely azonban oly rendkívüli hangzik, hogy az ember nagyon kétesnek lenne hajlandó tartani, ha nem a nagy Leibnitz kezeskednék érte. Ő ugyanis említi, hogy egy szársorsági földmivesnek volt egy közép nagyságu kutyája, mely legalább 30 szót többé kevésbé világosan és érthetőleg képes volt utánmondani, és pedig nem csak rövid és könnyűeket, minők thea, kávé, hanem olyakat is mint: csokoládé. Legelőbb a földmives fia fedezte fel a kutyának e kiváló képességet, s gyakorlás által tovább képezte azt.

2. A ló, macska, majom és más állatoknál.

Világos, hogy a ló értelmi tehetsége csekélyebb, mint az elefánt és kutyáé, azonban a lóról is figyelemre méltó adatok jutottak tudomásunkra.

Jackson nevű angol pap saját kezessége mellett említi, hogy egyszer egy Lane nevű ur lova a betámasztott léczajtót kinyitván, bekerített legelőjéről eltávozott, s azon kovácsához vezető utra tért, ki pár nappal azelőtt új patkót ütött volt lábára, de egy szöveget oly ügyetlenül ütött be, hogy a ló a miatt élénk fájdalmat érzett. A ló megérkezvén a kovácsához, megsérült lábát felemelé, a kovács erre megvizsgálván patáját, felfedezte a hibát és újra patkolta a lovat, mire ez ismét legelője felé indult, hol már távozása miatt keresni kezdtek volt. Hasonló esetet beszélnek egy glasgowi ur lováról, melynek a kovács benső fájdalom ellen orvosszert adott volt, melynek enyhítnie kellett fájalmát, mit mutat az, hogy a ló betegsége visszatérté alkalmával önként fölkereste az orvost és világosan értesére adta, hogy neki szüksége van az orvosszert ismétlésére. Hogy a versenytfutó lovak tisztán tudják, hogy őket miért futtatják, és hogy ők testtel lélekkel részesülnek a versenyküzdőben, az világosan kitűnik abból, miszerint a versenyző lovak, főleg, melyek már diadalt nyertek, más társukat, mely őket megelőzi, igen gyakran fogaikkal visszatartoztatni igyekeznek. A ló néha élénk baráti érzést tanúsít társa iránt; ugyanis Jesse említi azon esetet, hogy két hannoveri tűzérégi ló közül, melyek a háboru folyama alatt mindig ugyanazon ágyu elébe voltak fogva, egyik végre megöletett. E percztől fogva megmaradt társa igen nyugtalan volt s csak hamar azután elpusztult, mivel érinteni sem akará eledelet.

(Folytatása köv.)

Pál Károly.

azon ügyeket, melyek sommás eljárás szerint tárgyalhatóak. De ha tekintjük, hogy a 93. § azon határozott kifejezést használja: „Sommás eljárás alá tartoznak, s e kifejezést a törvény még más helyeken is ép ily határozottsággal ismétli, s ha ehhez még hozzáadjuk, hogy a törvény (93. § b. és 95. §) kifejezetten is megjelöli azon eseteket, melyekben a felállított elvi szabályoktól eltérést enged, míg viszont az oly eltérést, minőt czikkirő ur állít, sehol sem jelzi, úgy joggal hiszem következtethetni, hogy az általam megítélt nézet a törvényben nem gyökerezik.

De a felektől az ut is el van zárva arra, hogy a czikkirő ur nézetéhez képest egyes bírósági ügyeket törvényszékek által döntethessenek el, mert először felperes csak egyenlően illetékes bíróság között választhat szabadon (49. §), már pedig törvényszék és egy egyes bíróság, nem egyenlően illetékes két bíróság, s másodsor mert a bíróságoknak az 51. §-nál fogva kötelessége levén az illetőségükhöz nem tartozó ügyet hivatalból visszautasítani, az alperesnek semmiesetre sem lehet és nincs alkalma „a dtr. 144. §. hasonlatára,“ — mint czikkirő ur véli, a bíróság elfogadásafelett kifogástalanul nyilatkozni.

A ptr. 92. §. azon rendelkezésének pedig, mely szerint sommás per bírása előtt rendes eljárás, rendes per bírása előtt pedig sommás eljárás nem indítatik, helyes értelme gondolatom szerint más nem lehet, mint az, hogy a keresetet még az illetékes bíróság is tartozik visszautasítani, ha e bíróságnak nem megfelelő eljárás czéloztatik megindítani.

Végül szabadon megjegyeznem, hogy oly törvény, melyből az ellentétes nézetek mindenike képes magának érvet méríteni, legalább is szabatosnak nem mondható.

Györfi Pető,
törv. elnök.

Kimutatása

Udvarhelyszék törvényszékének 1870. évről.

I. Polgári ügylet.

1) 1869-ről maradt 89 db. 1870. érkezett az igaztató-hivatalhoz 6028. Elintéztetett, ezek közül, ülésben 4111; ülésen kívül 1902; hátrálékban maradt 104.

2) Pertári kezelés alatt lévő ügyek. 1869-ről maradt 139; 1870-ben érkezett 273. Ezek közül ítélet alá terjesztetett 239; folyamatban maradt 167.

3) Gyámügyi és gondnoksági ügyek. 1869-ről hátramaradt 1409. 1870-ben érkezett 186. Ezek közül befejeztetett 199; folyamatban maradt 1393.

4) Örökösödési ügyek. Az előbbi évről folyamatban lévő 528; 1880-ban szaporodtak 396; bevégeztetett 380; folyamatban maradt 544.

5) Csőd ügy. 1869-ről folyamatban maradt 1, mely most is folyamatban van.

Felbevezetett: A semmitőszékhez 46; királyi táblához 89; leérkezett: a semmitőszéktől 41; ezek közül helybenhagyott 32; megmásított 9. A másod és harmad bíróságtól leérkezett 72. Helybenhagyott 58, megmásított 14.

II. Bűnügylet.

A beadványi jegyzőkönyv szerint

1) Korábbi évekről hátrálékban volt 110. Ezekhez gyűlt 1870-ben 1780. Elláttatott 1821, hátrálékban maradt 66.

2) Bűntények és vétségek miatt vizsgálat folyt. Előbbi évekről hátrálékban maradt 379; ezekhez gyűlt 311; bevégeztetett 397; függőben maradt — vizsgálati eljárás közben és bevégezte után — 298. Végtárgyalás volt 142.

(Ezen kimutatásból, összehasonlítva a korábbi 3 év alattiakkal, kitűnik: hogy a törvényszék munkálkodása 1870-1869-ben, az 1868- és 1868-beli jóval meghaladja, az ügykezelés minden ágában.)

Bencze Márton t.-széki jegyző, és beküldő urnak, szíves elnézését kéri: hogy rovatok kimutatásának, nyomdai viszonyok miatt, csak főbb számait közölhettük; s hogy a közelebbi 3 évről készített összehasonlítási kimutatását épen mellőznünk kellett. Szerk.

== Toldy-jubileum és Toldy kör. Mátray Ernő egyike a fiatal nemzedék komolyabb irányus tehetségesebb íróinak, a „Kelet“ első számában melegen irt felhívást küldött a Toldy Ferenc jubileumának megülsé tárgyában. E felhívásra Toldy szívélyes levélben reflektálva, köszönetet mond a megemlékezésért. Ezen levél szolgált aztán alkalmul arra hogy Mátrai Kolozsvár íróit összehívva felszólítsa őket a Toldy jubileum méltó s azonnal való megülsére. A kivitel eszméi szintén az említett levélből vannak véve. Azon „elvitázhatatlan tényből“ indulva ki „hogy irodalom történetünk alkatelemeinek nagy része mind eddig földolgozatlan nyers anyag“ s hogy irodalmunk „mindenbe beható történetét nem remélhetjük addig, míg az egyes tudomány szakok történetét szakemberek kidolgozatlan nem adják át egy alkotó kezibe.“ E végre a jelen voltak Toldy körre egyesültek. Megvitatták a kivitel mozzanatait s alájegyzék az alapítóit, melyen Császár Károly a számtani, Deák Farkas a szépirodalom, Ferencz József az unitárius egyházi irodalom, Herrmann Otto a leiró természetrajz, Jakab Elek az Erdély politikai történelme, Kolozsvári Sándor a jog, Kővári László az Erdély politikai történelme, Kriza János a népköltészet, Mátrai Ernő a filozofia s a hirlapirodalom, Szabó Károly a bibliographia, Szász Béla a filozofia, Szász Domokos az ev. ref. egyházirodalom, Szabó Károly a bibliographia, Tolnai Lajos a szépirodalom, Török Aurél az orvosi irodalom és egészségügy, Váradai Károly, a mathezis szakában megjelent erdélyi művek irodalomtörténetének földolgozására jegyezték alá.

A „Kör“ tiszteletbeli elnökévé Toldi Ferenczet választotta, a teendők vezetésével a titkárrá választott Mátray Ernőt bízta meg.

Mint Erdély irodalma és irodalomtörténete körül érdemesültek: Gyulai Pált, Jókai Mórt („Erdély Aranykora“) íróját, b. Kemény Zsigmondot, gr. Mikó Imrét, Szilágyi Ferenczet, Szilágyi Sándort, id. gr. Teleky Domokost tiszteletbeli tagjává választá, s elhatározá, hogy az egyes be nem töltött szakokra nézve csatlakozásra hajlandó szakemberekkel egészíti ki magát.

Igy ment végbe a Toldy-kör alapító gyűlése. Vajha minél sikeresben töltene be kitűzött magas feladatát s hason egyesülésre ösztönözné az irodalom férfait.

== Országgyűlés. A 16-ikán tartott ülés napirendje, az ujoncz behívásról szóló t. javaslat, s Királyi P. és társainak ezt illető külön véleményének tárgyalása volt. A diszkussionnak, melyben mellett és ellen, többen vettek részt, a lett vége hogy a t. javaslat, részletes tárgyalás alapjául, nagy többséggel — 237 szavazattal 31 ellen — elfogadtatott. A vita e tárgy fölött csak 18-án ért véget, midőn hatvanhárom szótöbbséggel a központi bizottság javaslata elvetett, a t. javaslat eredeti czime visszaállított. Ez után a pénzügyi bizottság azon jelentése tárgyalatott, mely szerint az 1869-ik évről szóló zárszámadás, elébb az államszámszékhez lenne utasítandó, s a ház csak annak jelentése alapján bocsátkoznék a zárszámadás érdemleges bírálatába. Ez ellen nem volt ugyan kifogása senkinek, hanem az alkalmat felhasználni kívánva, szölkak többen félgi, vagy egészen más kérdésekről. 19-ikén az országgyűlés mindkét háza ülésezett. A képviselőházban, mielőtt az ujonczozásról szóló t. javaslat végleges megszavazása elintéztetett volna, Henszelmán n. l. határozati javaslatot adt bé, mely szerint: utasítsák a vallás- és közoktatásügyi miniszter, hogy az Eszterházy képtárt mostani tűzveszélyes helyiségéből rögtön eltávolítva, annak tűz és vízmentes helyen történendő minél előbbi felállításáról gondoskodjék. Ezután Sztrati mironics Gy. interpellálta a kormányelnöket, hogy: tudtával és hozzájárulásával történt é a porosz-osztrák közeledés: mely a dunavölgyi nemzetiségeket germanizációval fenyegeti? S ha a szövetség már elháríthatlan volna, szándékozik-e oda működni, hogy abból a francia nép szabadságharcára semmi féle hátrány se háromljék?

A főrendiházban Majthényi L. interpellálta a pénzügyminisztert, ha akar é segíteni a közönség terhetetésén, mely azon rendelkezésből foly: hogy a fokozatos illetékek alá eső jogügyletek iránt kötött szerződések eredeti példányai, 8 nap alatt az illető adóhivatalnak bemutatandók, az illeték háromszoros megszábasának terhe alatt. Br. Nyári Gy. két interpellációt adott bé, egyiket a Poroszországban forgalmunk megzavarásával vizsztatartoztatott vasuti kocsik tárgyában; a másikat némely urbéri maradványok elhárítását akadályozó intézvények megszüntetése iránt.

== Páris védereje. A „Dail Telegraph“ után a Párisban levő hadsereg mennyisége, az egyes hadtestek szerint így áll:

1. had Thomas ezredes alatt. Áll 300,000 emberből és pedig nemzetőrök (gardes nationaux) és ugynevezett gardes sedentaires-ből. Az előbbiek egy része ujonnan alakított ezredekben áll és a sik mezőn is használható, de csak ágyúüteggel bír s lovassága nincs. A garde sedentaire rendőri, helyőrségi és a sánczokbani szogálatot végzi. Egyenruhája tetszésszerűen ugyan, mindazonáltal mindenki tartozik veres kokárdás sapkát s kék nadrágot veres sávvá viselni.

2. had, Ducrot ezredes alatt 150,000 rendes katonaság és mozgórökből áll 80 tábort és mitraillese-üteggel és 2 lovas ezreddel. E hadsereg a városban kívül, a szabadban táborozik.

3. had, de Vinoy ezredes alatt, az erődk védelmére, áll 70,000 emberből, az egykori császári gardából, várpisi sergeant-okból, gendarme-okból stb. összeállítva. E hadseregek egyik divíziója, a 2-ik St. Denis örszeréget képezi s kitorésekre is használtatik. Ezek szerint Páris védereje 520,000 emberből áll.

== Páris lövetése. A legközelebbi angol lapok léghajói levelei megegyeznek teljesen, hogy a Páris körüli bombázás sokkal hevesebb és nagyobb mérvű, mint minő akár a krimi, akár az amerikai háboruban volt s hogy azonban ezen bombázás phizikai és erkölcsi hatása, ennek heveségével ninesen arányban. Egyik levél szerint a bombázás legnagyobb hatást gyakorolt a párisi utczagyerekre, kik a sportnak egy új nemét találták föl. Ha ugyanis egy gondosan öltözött ur, vagy hölgy, lép az utczára, az utczakölykök rákiáltnak: „Hajoljon le! A bomba! A bomba! A plat ventre!“ Ezen kiáltásokra az illető ur, vagy hölgy, rendesen a földre veti magát, mire természetesen van homeri kacaj a fiatal csoportban.

Mi magát a bombázás eredményét illeti, még a Vauvre-erőd sem szenvedett sokat, noha a poroszok főleg ez ellen intézték támadásaikat. A bombák egyébiránt bőven hullanak a Luxembourg-kertre, közel a rokkantak palotájához, az Observatoriumra, a Boulevard d'Enferre, s a hasonnevű utczára. Legtöbb lövést a Pantheon ellen intéznek a poroszok, kik valószínűleg azt hiszik hogy itt lőpor raktár van. Valójában pedig a Pantheon-ban egy szem lőpor sincsen, csak a férfiak és asszonyok százai, kik Sainte-Genévièvehez esedeznek a város megmentéséért.

A lakosok kezdik elhagyni a déli városrészeket, melyekben életveszélyes tartózkodni.

Páris, mi az élelmi szereket illeti minden valószínűség szerint márczius 1-ig tarthatja magát, sőt szükség esetén még márczius elején keresztül is.

KÜLFÖLD.

A francia esatater véres napirendje semmi fontosabb eseményt sem tüntet fel az utóbbi napokról, csak azt nem vesszük ilyennek: hogy Vilmos porosz király e hó 19-én a versaillesi trónteremben „német császár“ proclamáltatott. Más körülmények között ez mindenesetre nagyonis nevezetes eseményként állana a politika jelen történelmében; de most, ... a midőn két nagy ország területén eget földet megráz millió ártatlan család-nak kétségbeesett jaja: most, e cinikus czeremonia a nagy tragédiának valóban csak megcsillanó komikumát képezheti

Sokkal fontosabb lenne ennél — ha valósulna, és ez is nem esalna — azon bizonytalanul felmerült hír: melyszereint az északamerikai Unio tetleges szövetségre lépne Franciaországgal! Nem sietünk ezt a nagy horderejű lehetőségét elhinni; de egy alábbi távirat alapján nem is utasíthatjuk el egészen magunktól ezen kilátást.

A nagyreményű londoni konferencia összeült, de még eddig mitsem tett. Az onnan indulni kezdett hírszello még nagyon hívös, s jó lesz azért a remények buja vetés-ágyásait a pessimismus vastag ponyváival betakargatni; a porosz képviselő előleges utasítása legalább nagyon ajánlja ezt. Az újabb távirati hírek közt lényegesebbek a következők:

Berlin, jan. 18. Itzenplitz miniszter a király egy proklamációját a német nemzethez terjesztette elő a kamrában, melyben a király a császári méltóság föltételét saját és utódai számára jelenti ki. A proklamáció: A király fölveszi a császári méltóságot azon öntudatában, hogy a birodalom és tagjainak jogait védeni, a békét megőrizni, Németország függetlenségét védeni, a nép erejét emelni fogja és azon reményben van, hogy a német nép hő és áldozatkész küzdelmének jutalmát egy tartós békében és saját határainak biztonságában fogja találni, melyek a hazának a századok óta nélkülözött nyugalmat biztosítani fogják. A képviselőház ezután elhatározta, hogy a király proklamációjára egy felirattal fog válaszolni.

Köburg, jan. 19. Versailles, jan. 19. A király tegnap a versaillesi tükörteremben a fejedelmek és kormányok képviselőinek jelenlétében német császárrá kiáltott ki.

Genf, jan. 17. Randon tábornok itt meghalt. Tegnapelőtt óta foly a csata az Alaine vonalon; a poroszok Croix és Delle-ből kiverettek; Belfort porosz őrségének kiűzése is valószínű.

Versailles, jan. 20. (Hivatalos.) A párisiak Mont-Valerienből 19-én az 5. hadtest ellen kitortek, de visszanyomattak. A harc déli 11 órától estig tartott. A mi veszteségünk jelentéktelen. A bombázás jó eredménnyel szakadatlanul folyik.

Versailles, jan. 20. Az első hadtest 18-án az északi francia hadsereget St.-Quentinig szoritotta vissza. Másnap Goeben ismét támadott s hét órai heves harcban minden állásukból kiverte a francziákat. A második hadsereg egyes osztályai 19-én Tourst ellenállás nélkül megszállották. Longwy bombázása megkezdődött.

Versailles, jan. Werder szerencsés csatározások közt megkezdette Bourbaki üldözését. Gambetta Chanzy-nál van.

London, jan. 20. E hó 13-án Uj-Yorkból hat amerikai gőzös indult Bordeauxba 24 teljes tábort ágyúüteggel.

Az „Ungarischer Lloyd“ egy bécsi levelet tesz közzé, melyben nem kevesebbről van szó, mint hogy Franciaország az észak-amerikai szövetségbe késül belépni, s ez iránt a két állam közt már folynának is az alkudozások.

A nevezett lap levélét, anélkül, hogy komoly politikai jelentőséget tulajdonítanék neki, mint pikáns újdonságot, után közöljük. A nevezett lap levelezője írja:

„Ma fölöttébb érdekes hír jutott tudomásomra, melyet — hacsak nem teljesen hitelt érdemlő forrásból hallottam volna — tartózkodnám terjeszteni. Beismerem, hogy ezen hír első pillanatban meglepő, de közelebbről tekintve, úgy találja az ember, hogy nem foglal magában teljes valószínűtlenséget. E hír következőleg hangzik:

„A francia kormány az észak-amerikai unióval alkudozást folytat Franciaországnak az unióba történendő fölvétele iránt.“

Amerika részéről Boutwell vezeti az alkudozásokat. Amerika, mely körülbelül 200.000.000 dollárt helyezett el Franciaországban, nem engedheti ez utóbbit teljesen ruinaltatni, anélkül, hogy saját polgárait károsítsa. Egyébiránt az első francia köztársaság szolgálataira való történeti visszaemlékezés is arra bírja Észak-Amerikát, hogy Franciaországgal tegyen valamit. Ha a szövetség a két köztársaság közt csakugyan létre jó, Franciaország a háború által okozott bajából csakhamar kiépül.

Berlin, jan. 20. A „Kreuz Ztg.“ s a „N. Allg.“ szerint Benstorff azon utasítást vette, hogy azonnal hagyja oda a konferenciát, mihelyt azon a francia kérdés megpendítettik.

— Bécs, jan. 21. Jules Favre f. hó 20-án Londonba utazott, hogy a konferencián résztvegyen.

London, jan. 19. Childers tengerészügyi miniszter egészségi szempontból tegnap beadta lemondását.

A „Standard“ az angol kabinet bukását jósolja azon esetre, ha Granville Poroszországnak szabad kezét enged, s Angolország kívánságait és érdekeit a béke megkötésekor tekintetbe nem veszik.

A „New-Times“ legutóbbi száma igen érdekesen írja le a francziák iránt mindinkább emelkedő rokonszenvet. Bevallja őszintén, hogy az angolok nem rég még inkább ellenszenvvel viseltettek a francziák iránt, irodalmukat, léha irányukat többször erőlyesen megrótták, hanem az utóbbi időkben tanusított hősies kitartás ismét jó barátokká tévé a két nemzete. „Ha gyűlöltek volna is a francziákat, írja nevezett angol lap, az utolsó események 1000 évre ismét kebelbarátokká tettek bennünket. Is a fény annál ragyogóbb, minél nagyobb a sötétség, mely a poroszok lépteit veszi körül.“

München, jan. 19. A képviselőház folytatta a szerződéses feletti vitát. Bray miniszter kijelentte, hogy az Ausztria és Poroszország között váltott legújabb sürgönyök e két ország között a barátságos viszonyt valóban létrehozták.

Flórencz, jan. 19. A diplomáciai viszonyok megszüntetése a tunisi kormány és Itália között a tunis-italiai kereskedelmi szerződésnek Tunis részéről való meg nem tartása folytán következett be.

Szentpétervár, jan. 19. A hivatalos lap az 1871-iki budgetet hozza, a mely szerint mind a bevétel, mind a kiadás 489 millióra rug. Vasut építésre 10¹/₃ millió van előirányozva.

Stokholm, jan. 18. Ma nyitott meg az országgyűlés. A trónbeszéd egy körülményes hadsereg-szervezeti tervet és fegyveradót jelelt be, hogy a hadi anyagszereket lehessen bevásárolni és a várakat kiépíteni; utalva a trónbeszéd a háború kiterjedésének lehetőségére is. A budget 45 millió tallér bevételt, 60 millió kiadás és rendkívüli hadseregi szükségletekre 17 millió tallér kelleket mutat ki.

VEGYES.

A „Sz. H.” magán távsürgőnye.

Feladók Pesten 24-én 6 ó. d. u.
Érkezett 24-én 7 ó. „ „

Dijonnál a Garibaldisták fényesen győztek. Leflő Páris ideiglenes kormányzójává nevezett. Páris kapitulációját várják. Közlebbi kiadások 8000 francia esett el.

* A „Székely Hírlap” szerkesztőjének! A kegyed által kezelt 124. számú gyűjtőjét, az arra begyűlt 26 forint összeggel együtt megkaptam. Az ügy nevében kegyednek s az egyes adakozóknak köszönetemet nyilvánítva maradok stb. Pest, 1861 jan. 15. b, Eötvös Loránd.

† Felhívás harmadik közgyűlés tartására. A hunyad-zaránd-szászvárosszéki néptanítók egylete folyó 1871 február 21-én délelőtt 10 órakor, Déván az állami tanítóképzőben, egy minden felekezet és nemzeti különbség nélküli közgyűlést fog, alapszabályainak végképpeni megállapítása végett tartani. melyre a néptanító urakat tisztelettel meghívják, Déván, 1871. január 20. Koós Ferencz id. elnök és képezde igazgató. Osváth Mihály, id. jegyző.

* Tánceztély. A m.-vásárhelyi „Önképző iparos segéd-egylet” igazgatósága február 11-én zártkörű táncvigalmat rendez, özv. Lénárt Károlyné termében, melyre a városi és vidéki t. közönség tisztelettel meghívatik. — Beléptijegyek személyenként a terembe 80 kr. Erkély számozott hely 60 kr. Allóhely 40 kr. — Jegyeket lehet váltani Borsódi Demeter Lajos kereskedésében.

* Kimutatás a marosvásárhelyi országos kórház pénztár állásáról az 1871-dikei január 1-sőjén. a) Adés levelek szerinti kölcsön kiadott tőke 34390 frt 59 kr; b) Ezen tőkék 1871 január 1-ig hátralék kamatai 8319 frt 72 kr; c) Erdélyi földterhermentesítési kötvényekben 13891 frt 50 ⁵/₁₀ kr; d) Ezek kamata 1871 január 1-sőig számítva 347 frt 28 kr; e) Takarékpénztári betéti könyvekbe 19000 frt; f) Ezek kamataiban 1871 január 1-ig számítva 734 frt 44 kr; g) Készpénz 467 31 ⁵/₁₀ kr. Összesen 77150 frt 85 kr. Mi azon megjegyzéssel hozatik nyilvánosságra, hogy a fennit összegből 4312 frt tőke és ennek 1853 január elsejétől járó kamata 4656 frt 96 kr, egy csúdtömeggel szemben per alatt áll. A marosvásárhelyi országos kórház bizottmányának 1871 január 22-én tartott gyűléséből. Lókodi János kórházi pénztárnok.

* A föld összeslakásainak statisztikája. Legújabb statisztikai adatok szerint a föld összes lakásainak, száma: 4,228 mil. becsülhető, ezek közül 522,000,000 a mongol-, 360,000,000 a kaukázsi-, 190 millió az aethyophiai-, 176,000,000 a malay, 1,000,000 az indo-amerikai fajhoz tartozik. — Az évi halálozások száma 33¹/₂ millió, tehát minden másodperczben egy ember hal meg. — Az életkor középkorossága 33 évre becsülhető: a 7-ik évet csak minden 4-ik, a 60-at minden 100-ik, a 90-et minden 500-ik, végre a 100-at minden 100,000-dik éri el. — Az összes emberek 3642 különböző nyelven beszélnek, a tájnyelveket ide nem számítva s 980 vallás szerint imádják istenüket.

— A múlt szombati iparos daláregyleti bál nagyszáma — de inkább férfi-közönséggel nyitotta meg városunkban az idén farsangi bálók sorát. A tánczosnők már csekély számunk miatt is — igen kapósok voltak, s náluk nál tán csak a vendéglős dícsérhette jobban ez estélyt. Az egylet pénztára is száz forintot folyóli hasznót húzott a jövedelemből. Amint halljuk, bálókban nálunk sem lesz hiány, s így Terpsychore itt is kellelő fel fogja szedni a maga adóját; hagyján! csak hogy szegény Hymennek is maradna valamieske.

— Színház. Sombaton jan. 21-én „Dunanan,” ifj. Bácsné jutalmára. A társulat zenei erejét népszínművekből már tájékoztatólag ismerve, előre nem számítottunk egy operette sikeresebb előadására. Annál kellemesebb tehát constatalnunk, hogy a tény a legtöbb várakozást felyülmuta. Részletekben nem kell bocsátkoznunk, a darab nagyon is ismeretes. A társulat igyekezete, valamint különösen ifj. Bács orchestere teljes elismerést, a „cancan” illemesebb előadása pedig valóban dícséretet érdemel. Elég „echt” cancant járnak most ugyis az emberek a világ színpadján, lábbal, szájjal és tollal! Vasárnap, jan. 22-én „Szökött katoná.” Erről már tán nemis illik bírálatot írni? Folyó régi, oly kopott! Kopott biz ez, kivált azoknak, kiknek az inye már elkopott! De itt ez estén a karzat zsufolva volt, s ez a becsületes publikum többet tanult az ócska „Szökött katonából” két piczuláért, mint sok többekéül követválasztási dictióból. . . Múltó lesz tehát egy pár sorban megemlíteni, hogy Györfyné (mint Camilla) Szabó (mint Völgyi) Gyergoyi (mint Monti) és Bácsné (mint Julcsa) kellelőleg betölték szerepeiket; sőt a két első egy cseppet sem tartá művészi önbecsén alólinak, ily ócska darabban egész drámai erővel játszani. Ifj. Bács ma több érzéssel játszta Gergely szerepét. Ruber kitett magáért szokás szerint, sőt azontul tett, mert három szerepet is játszott, Lajost, Miskát a siralomházban és egy „Zrinyi”-beli hőst, mindhármát igen jól. A többi személyzet is összességén játszott, csak a kíséret nélküli magándalokról kell megjegyeznünk, hogy inkább elmaradhattak volna, mert az előadás hatását épen nem segítették elő.

— Fogarasi Mihály erd. kath. püspök ő nmlga a homorod-karácsonfalvi tanítót évi 50 frttal segélyezi, s a bródi katolikusoknak templomuk fölépítésére 1000 frtot adományozott; e felett más egyházi czélokra egyszer mindenkorra 256 frtot adott.

— Két erdélyi ifju: Ugron Gábor és Szeles Dénes a napokban mentek ki Franciaországba, hol mint köz-harczosok kívánnak a köztársaságnak szolgálni.

— A honvédségnél hir szerint négy-négy zászlóalj számára fog egy teljes fizetési orvosi állomás szerveztetni.

— Nemeslelkű adomány. A „Pester Lloyd” szerkesztőségében valaki véletlenül megjelent és 200 darab Napoleondort tett le a francziák javára. Nevét ezen emberbarát elhallgatni kívánja.

— Szeretetházat állítanak Kolozsvártn, melyre Simon Elek ottani polgár 500 frtot ajándékozott.

— „Haladás” című közoktatási lap fog megjelenni pár nap mulva, mint az országos köznevelési egylet közlönye. Szerkeszti Gonda László képviselő, s főmunkatársa Schvarcz Gyula.

— A honvédségélyezés ügyéhez. Mint a hivatalos lapban olvassuk, a király megengedte, hogy a magyar jótekonysági második államsorsjáték tiszta jövedeleme az 1848—49-ben munkaképtelenné lett honvédek javára fordíttassék, illetőleg, hogy az ezen államsorsjátékból eredő tiszta jövedelem az e célra megalakult „országos honvédségélyező-egylet” rendelkezésére bocsáttassék.

— A jogi tanulmányok magán tanulására nézve a közoktatásügyér rendeletet intézett a kir. s kath. jogtanodák igazgatóságaihoz, melyekben tudatja, hogy a tanhatósági engedély, mely eddig a magántanulásra kívántatott, jövőre nézve meg van szüntetve.

— A felnőttek oktatása nálunk is elkezdődött. s mint halljuk, többen látogatják az előadásokat. Csak rajta, tanulni nem szégyen, de nem tudni nagy kár!

— A népszámlálás. Párisban megesezt s kimutatta, hogy a városban a harcra nem alkalmas lakók száma 1. 905,809-re rug.

— A kairoi magyar egylet, a mely az egyiptomi alkirálynak személyes protectiója alatt áll s ma már 52 tagot számlál kebelében, múlt évi december havának közepén tartotta meg rendes évi közgyűlését. Elnökké ismét Sipót Ferencz választott meg, jegyzővé pedig Kern Emil. Az egylet szépen virágszik és valamennyi Kairóan létező nemzetiség előtt bizonyos tiszteletnek tárgya.

— Pestváros területe a legújabb összeállítás szerint 18,862 hold, 1200 négyszög ölet számítva egy holdra. Ebből esik a belvárosra 91 hold, 348 91, a Lipótvárosra 158 hold, 702 91, a Terézvárosra 452 hold, 908 91, a Ferenczvárosra 248 hold, 1105 91. A kültelek és Kőbánya együtt 17,491 hold s 396 91.

— A belgrádi „Vidondan” tejjel elismeréssel mérlegeli a pesti kir. tábla részrehajlatlanságát, a Karagyorgyevics-féle perben hozott ítéletet illetőleg, és mondja: az összeesküvők Szerbia jólléte és előhaladása ellen már most tudhatják, hogy a szabad magyar földön számukra menhely nincs; Magyarország igazságosságot és barátságot tanusított Szerbia iránt s részéről Magyarországnak a legnagyobb szabadságot kívánja. Mindkét állam érdeke őszhangzat- és barátságra utalnak.

— Rinoceros-történet. A londoni állatkert 2 pompás rinocerosa rosszul járt a napokban. A him ugyanis nekiállt egy vaserkélynék s azt be akarta dönteni addig addig erőlködött, míg végre főkéssége — szarva letörött, amit ugylátszik, ő maga is észrevett mert ugy elkezdett sirni, illetőleg ordítani, hogy rengett belé a kert. — Kedves élte párjának ügyetlensége azonban majd rosszabb véget ért, mert amint egy bekerítet helyre hajtották, egye-

nesen az ott levő kis tó jegére ment, a mely nem szokván még meg ily gyöngéd terhek viselését, beszakadt, s az állat alázuhan a 9 láb mély vízbe, melyben rémítő erőmegfeszítése dacára is elveszett volna, ha az igazgató hirtelen le nem csapoltatja a vizet. Így sikerült aztán a bentszorult állatot 26 embernek kibuzni a partra egy kötél segítségével. Az a különös, hogy phlegmáját ily nagy veszély dacára sem vesztette el, mert rögtön a jeges katastrophá után abrakját a legnagyobb étvágygyal költötte el.

— Sajtóhibák csusztak utóbbi számunkba, s ezeket következőleg igazítjuk ki: A vezércikk második bekezdésének harmadik sorában az évszám legyen: 1870. Második lap 3-ik hasábján a B. Eötvös József aláírása után következő czimfeliratban az évszám legyen 1870. A „Vegyes” rovatban. a takarékpénztár évi forgalmi kimutatásában helyreigazítandók: A bevételben: Pénztármaradvány: 4799 frt. 6. Befizetett kamatok: 10,977. 87. Részvényátíratási díjak: 28 frt. — Megtér. kezel. költ. ség: 201 frt. 65 Késedelmi kamatok: 96 frt. 40. Összeg: 936,926 frt. 99 kr. A kiadásban: Betét visszafizetés: 117,238 frt. 2 kr. Betéti kamatok: 561 frt. 34 kr. Leszámitolt váltók: 692731 frt. Értékpapírok vétele: 36825 frt. Értékpapírok kamatai: 397 frt. 99 kr. Más pénzintézeteknek: a krajezár 15. Az összegben a krajezár: 99. A „vegyesben” azon hir „Egy 83 éves tanuló etc.” első sorában „Pesten” helyett Pécsen teendő.

Bécsi tőzsdei árkelet.

(Január 23.)

5% metallique	58.40
5% nemz. államkölcsön	67.50
1860. államkötvény	95.—
Bankrészvény	726.—
Hitelrészvény	251.90
London	124.20
Ezüst	122.—
Arany	5.86
Napoleon arany	9.95
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	77.75
„ „ „ temesi	76.50
„ „ „ erdélyi	74.80
„ „ „ horvát-slavon	84.—

Felelős szerkesztő:

HORVÁTH GÁSPÁR.

HIRDETMÉNYEK.

Hirdetmény.

A maros-vásárhelyi takarékpénztárnak, az alapszabályok 54. szakasza értelmében, 1871. február 27-én Maros-Vásárhelyt a városi tanácsház nagytermében d. e. 9 órakor rendes közgyűlése lévén tartandó, erre a részvényesek az alapszabályok 45. és 46-dik szakaszára való figyelmeztetés-sel tisztelettel meghívotnak.

Gyűléstárgyai:

1. Elnök választás.
2. Igazgatói-jelentés az 1870-ik év ügykezelésről.
3. A számvizsgáló bizottság jelentése.
4. A választmányi jegyzőkönyveket vizsgáló bizottmány jelentése.
5. A választmány külön előterjesztései.
6. Költségvetés 1871-re.
7. Az új alapszabályok kihirdetése.
8. Az intézeti utasítások bejelentése.
9. A választmány kilépő tagjai helyett újaknak választása.
10. Választmányi javaslat az 1870-dik évi osztalék iránt.
11. Írásban beadott indítványok és kérvények.

M.-Vásárhelyt, január 21-én 1871.

Z. Dr. Knöpfler Vilmos,
(5) 1—1 igazgató.

Wittich József

könyv-, papir- és szépmű kereskedésében farsángl cikkek:

Fűzértánczjelvények.
Virágcsokortartók.

Legyezők.

Illatszerek,

nagyválasztékban és a legújatnyosabb árban kaphatók.

(6) 1—1